

Aan: Het College van B&W,
t.a.v. wethouder Kikkert
Raadhuisplein 1,
Aalsmeer

In cc. aan: Peter Boers en Janneke Sinke

Aalsmeer, 14 september 2023

Geacht College,

De Adviesraad Sociaal Domein gemeente Aalsmeer (hierna te noemen de Adviesraad) heeft op 18 juli 2023 het verzoek van het College van B&W van de gemeente Aalsmeer ontvangen om advies uit te brengen over de conceptversie van de Strategienota Sociaal Domein 2023-2026 van de gemeente Aalsmeer.

De Adviesraad onderschrijft het voornemen van het College van B&W om de strategie met betrekking tot het Sociaal Domein te herijken en daar verschillende partijen bij te betrekken in de conceptfase van het document. We zijn positief over de brede aanpak binnen het Sociaal Domein die in de uitvoerige strategienota is opgenomen. Onderstaand brengen wij het gevraagde advies uit op de conceptnota.

Leesbaarheid, schrijfstijl en toon van het document

Een uitvoerig document in een behoorlijk ambtelijke schrijfstijl, dat - door de gekozen opbouw en structuur - lastig te lezen is. Dit komt omdat de thema's telkens opnieuw beschreven worden vanuit een ander perspectief.

- **Voorstel 1:** laat de thema's leidend zijn in het document. Cluster alle onderdelen per thema en beschrijf deze bij het betreffende thema.
- **Voorstel 2:** maak ook een samenvatting of een infographic. Dit verbetert de leesbaarheid en het bereik onder geïnteresseerde lezers (onder wie ook burgers en doelgroepen).

Ambitie versus realisme

Er wordt veel beschreven in termen van 'we willen' en 'veranderen'. Dat is ambitieus maar is dit ook realistisch? De opgaven en ambities zijn hierdoor enorm, maar tijd (we kijken 3 jaar vooruit), geld/tekorten en beschikbare inzet zijn beperkt. Ook wordt niet helder hoe doelstellingen behaald worden. Welke aanpak, welk beleid past hierbij of moet aangepast worden? Hoe worden zorg- en welzijnspartijen aangestuurd zodat de gewenste ontwikkelingen gerealiseerd kunnen worden? Hoe kijkt de gemeente aan tegen de beschikbaarheid van vrijwilligers op langere termijn, zoals bijv. de ouderenadviseurs?

- **Voorstel 3:** stel prioriteiten, waar realisme en urgente zaken echt voorrang krijgen. Durf te kiezen en beschrijf wat nog moet of kan wachten.
- **Voorstel 4:** hoewel het een strategisch document is (dat het 'wat' beschrijft), wordt de nota sterker als er meer ingegaan wordt op de 'hoe' vraag. Zoals: hoe

pakken organisaties iets op, hoe wordt ontmoeting tussen burgers gestimuleerd, hoe wordt de roep om eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid, en de bereidheid een ander te helpen vormgegeven? Denk aan voorlichting, beloning, belasting- of ander voordeel. Belangrijk daarbij is visie van de gemeente op de inkoop van welzijn- en zorgdiensten in de toekomst.

Verder merken wij het volgende op:

Het hart van de nota is hoofdstuk 4 waarin duidelijk wordt weergegeven wat de 10 Aalsmeerse Kernopgaven en de ambities zijn voor de komende periode, die vervolgens nader uitgewerkt worden in de conceptnota. Bij de verschillende ambities wordt weergegeven welk beleid daarvoor wordt ingezet, dan wel gaat worden ontwikkeld.

Bij veel ambities wordt gesteld dat er uitvoeringsprogramma's opgesteld gaan worden, dan wel maatschappelijke organisaties worden ingezet om het betreffende beleidsdoel te bereiken. De Adviesraad vindt het belangrijk belang dat daaraan voorafgaand in de nota wordt benoemd wat we willen bereiken per ambitie, op welke manier, wat daarvoor nodig is en wanneer we tevreden zijn (SMART).

- **Voorstel 5:** Benoem vooraf heldere uitgangspunten (wat, hoe, wanneer, etc.) waarna het opzetten van de uitvoeringsprogramma's kan starten. We adviseren in het document op te nemen wanneer deze programma's gereed dienen te zijn en het moment van de toetsing van de uitvoeringsprogramma's.

Hierna gaan we in op de verschillende paragrafen van hoofdstuk 4 waarbij u een nadere uiteenzetting van het advies aantreft.

Hoogachtend,

Theo Gallée
Secretaris

w.g.
Jaap Overbeek
Voorzitter

Onderdelen van het Advies gericht op hoofdstuk 4 van de Strategienota Sociaal Domein 2023-2026 van de Gemeente Aalsmeer.

4.1 Fit en gezond blijven

Gezondheidscentra (pag. 12 boven)

Huisartsen en fysiotherapeuten krijgen een vaste vergoeding voor huisvesting van de zorgverzekeraar. De kosten voor nieuwbouw van een gezondheidscentrum zijn te hoog. Zonder hulp van de gemeente kan deze nieuwbouw financieel niet gerealiseerd worden. In het Dorp en on Oost is er reeds een gezondheidscentrum gerealiseerd. Voor Kudelstaart lag/licht er een mogelijkheid aan de Gr. Willemlaan (locatie Place2Be). De gemeente heeft de medewerking aan dit project gestaakt. In de Hornmeer ligt er een kans aan de Roerdomplaan, mits de gemeente bereid is hieraan mee te werken.

Advies 1: Verleen als Gemeente een bijdrage voor de onrendabele top als u de ambitie hebt nieuwbouw inclusief gezondheidscentra te realiseren op bepaalde locaties.

Sportakkoord:

Advies 2:

Zorg ervoor dat het aanbod goed te vinden is ook voor anderstaligen. Een versie in het Engels of Pools enzovoorts zorgt ervoor dat er een bredere doelgroep bereikt wordt en juist de doelgroep waar een ambitie ligt (kansengelijkheid en diversiteit).

4.3 Veilig, gezond en kansrijk opgroeien

De Adviesraad citeert met instemming de volgende passage op pagina 15 waarbij u impliciet aangeeft dat bezuinigen op jeugdhulp geen doel op zich is.

“Tegelijkertijd zijn de kosten voor de specialistische jeugdhulp in Aalsmeer in 2022 flink gestegen en geeft Aalsmeer meer uit aan specialistische jeugdhulp dan zij van het Rijk ontvangt. **Aangezien het gaat om onze Aalsmeerse kinderen is dit overkomelijk.**”

4.4 Welzijn en ontmoeten in de eigen wijk

Er schijnt een visie op ontmoeten beschikbaar te zijn. De Adviesraad kent deze nog niet en verzoekt u deze toe te zenden. Ook de uitkomst van het in 2023 verrichte onderzoek naar de voorzieningen in Aalsmeer verzoeken wij u ons toe te sturen. Wellicht slaan beide op hetzelfde onderwerp. In ieder geval missen we de aandacht voor de voorzieningen in Aalsmeer-Oost, met name voor de jeugd.

Advies 3: Realiseer ontmoetingsplekken in Aalsmeer-Oost, met name voor de jeugd.

Aanpak Eenzaamheid

In meerdere onderdelen van de nota wordt aandacht besteed aan het onderwerp eenzaamheid / voorkomen van eenzaamheid. Een onderwerp dat ook ter sprake kwam tijdens de eerder dit jaar door de gemeente georganiseerde conferentie over het onderwerp Sociaal Domein. In dit kader vragen we meer aandacht voor dit onderwerp in de nota.

Advies 4: Zet meer in op toegankelijke buurthuizen en ontmoetingsplekken voor de doelgroep en waar mogelijk combinaties van de zorgfunctie met het voorkomen van eenzaamheid, zoals bijvoorbeeld in de Kloosterhof plaatsvindt.

Wijkregisseur

De Adviesraad ondersteunt het voornemen in de nota om de pilot wijkregisseur in te richten. Deze krijgt een belangrijke taak richting inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Advies 5: De wijkregisseur krijgt een omvangrijk takenpakket hetgeen in 2025 wordt getoetst. Wij achten in dat kader een heldere taakbeschrijving inclusief een duidelijke omschrijving (SMART) van de te behalen doelstellingen voor de wijkregisseur van belang. Zorg voor een goede afstemming met Participe daar het werk van de buurtverbinder veel raakvlakken heeft met dat van de wijkregisseur.

4.5 Elkaar helpen

In het document wordt veel aandacht besteed aan de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers en de benodigde acties om het aantal vrijwilligers en mantelzorgers uit te breiden. Dit beleid lijkt zich vooral te richten op mantelzorg voor ouderen en ouderen met dementie. Het is goed om te realiseren dat mantelzorgers ook ouders zijn met kinderen met een beperking, of mensen die voor hun nog jonge zieke partner zorgen, dan wel jonge kinderen met een zieke moeder of broertje. Deze groep is veel groter dan hier staat vermeld en wij vinden dat juist de gehele groep extra aandacht verdient.

Advies 6: Zorg dat u de totale groep mantelzorgers in beeld hebt bij de herijking van het mantelzorgbeleid.

Belangrijke taak wordt toebedacht aan de vrijwillige ouderenadviseurs (pagina 21). De afgelopen 10 jaar was er vanuit de gemeente geen oog voor deze groep adviseurs. De VOA's hebben daarom onlangs besloten niet meer actief te werven en op te leiden. De groep zal richting een langzame afbouw gaan.

Advies 7: Ga in overleg met de vrijwillige ouderenadviseurs om zicht te krijgen op hun inzet zodat de voortgang van de werkzaamheden wordt geborgd.

4.6 Participatiewet

In de nota wordt benoemd (pagina 23) dat het College van B&W het van belang acht voor zover mogelijk bij de uitvoering van de Participatiewet alvast te anticiperen op komende wetswijzigingen, onder andere in de Participatiewet (Participatiewet in Balans) en

het Sanctiebeleid (Wet Handhaving Sociale Zekerheid). Hierbij kan niet voorbij gegaan worden aan de brede aandacht voor "bestaanszekerheid" bij de huidige landelijke verkiezingen. Een goed uitgangspunt waarbij vooraf een heldere set van uitgangspunten voor de uitvoerende ambtenaren niet mag ontbreken.

Advies 8: Formulier een heldere set van uitgangspunten voor de uitvoering bij het anticiperen op de komende wijzigingen van de Participatiewet.

De inzet op betaalde arbeid als belangrijkste bron om armoede te bestrijden onderschrijven wij. Voor veel mensen zal de inkomensondersteuning vanuit de Participatiewet tijdelijk zijn als overbrugging naar een nieuwe baan. Mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt (<70% verdien capaciteit) zullen echter via het Leer-werkbedrijf AM-Match voorbereid moeten worden op een nieuwe baan. In de nota mist de Adviesraad een weergave van de huidige activiteiten (en positieve resultaten) van AM Match. Daarbij adviseren wij te bezien of deze organisatie meer kan worden ingezet om de participatiedoelinden te bereiken.

Advies 9: Benoem het werk van AM-Match in de nota.

Voor een deel van de bijstandsgerechtigden blijkt de overstap naar het "werkende leven" lastig. Het idee dat werk alle problemen oplost gaat niet meer op. Er is een gebrek aan aansluiting tussen de vraag op de arbeidsmarkt en het aanbod van bijstandsgerechtigden. Beter maatwerk en individuele begeleiding en training kan de stap naar betaald werk overbruggen. Veelal zal er eerst gewerkt moeten worden aan het wegnemen van belemmeringen zoals een betere beheersing van de taal of digitale vaardigheden, het wegnemen van psychische of fysieke beperkingen, schulden, familie- of jeugdzorg. Schenk meer aandacht aan met name de inwoners die al langer afhankelijk zijn van bijstand. Uit het SCP-onderzoek "Een brede blik op de bijstand", blijkt dat mensen met een bijstandsuitkering relatief vaak met allerlei problemen in het dagelijks leven kampen. Een deel van deze mensen heeft bijvoorbeeld moeite met huishoudelijke activiteiten, bewegen (zoals (trap)lopen), heeft beperkte administratieve vaardigheden en heeft vaak een klein sociaal netwerk. Ook hebben veel mensen in de bijstand gezondheidsproblemen. Door deze stapeling van problemen kunnen bijstandsgerechtigden minder actief meedoen in de samenleving en voelen zij zich vaker eenzaam. Aandacht voor participatie is dan belangrijker dan de focus op werk.

Advies 10: Heb aandacht voor de mens achter de vraag en haal belemmeringen weg waardoor mensen (nog) niet aan het werk kunnen. Ook maatschappelijke participatie met een uitkering is een uitkomst van de toepassing van de Participatiewet. Ga uit van vertrouwen in plaats van wantrouwen bij het schrijven van het Koersdocument.

Tevens missen wij een analyse of de conclusie uit het Breed Offensief, dat de helft van de mensen met een arbeidsbeperking nog geen werk heeft, één op één opgaat voor Aalsmeer. Nader onderzoek naar de lokale situatie en afbakening van de doelgroep die wel en niet tot werk in staat is kan leiden tot een betere en gerichte aanpak. Door de inzet van AM-Match (detachering, beschut werk) en de dagbesteding van Ons Tweede Thuis in relatie tot "simpel switchen" denken wij dat het grootste deel van de inwoners met een arbeidsbeperking de juiste aandacht krijgt.

Advies 11: Doe nader onderzoek of de conclusies van het Breed Offensief één op één opgaan voor Aalsmeer.

Ten aanzien van het onderwerp Inburgering en Taalles heeft de Adviesraad reeds eerder aangegeven te bezien of deze cursussen ook in de avonden gegeven kunnen worden. Een deel van de cliënten is immers overdag al werkzaam in of buiten onze gemeente. De grote groep arbeidsmigranten in Aalsmeer behoort zeker tot de doelgroep waaraan Taalles gegeven behoort te worden (zie ongevraagd advies Arbeidsmigranten)

Advies 12: Biedt ook taallessen aan in de avonden voor de werkende arbeidsmigranten en laaggeletterden.

Hoofdstuk 4.7 Combineren wonen en zorg

Gemist wordt de Taskforce Wonen en Zorg die toewerkt naar een Woon-welzijn-zorgvisie, en de daaruit voortkomende doelen en verbindingen in relatie met deze nota. We missen ook de aanbevelingen aan gemeenten van de Ombudsman (rapport 'Burger in zicht').

Over de huisvesting van senioren wordt geschreven dat zowel 'langer zelfstandig thuis' als 'doorstroming' doelen zijn. Beiden kunnen samengaan maar in deze nota wordt dit niet duidelijk. Welke beleidslijn wordt gekozen?

Advies 13: Neem een paragraaf op rond de Taskforce en de woonzorgvisie in relatie tot de inhoud van deze nota. Maak dit specifieker voor wat dit in Aalsmeer betekent.

Advies 14: Neem een paragraaf op over de aanbevelingen van de Ombudsman in relatie tot de inhoud van deze nota. Maak dit specifieker voor wat dit in Aalsmeer betekent.

Advies 15: Combineer de thema's 'wonen', 'welzijn' en 'zorg'. Beschrijf de beleidslijnen en keuzes rond zelfstandig thuis kunnen wonen en doorstromen op de woningmarkt.

Hoofdstuk 4.8 Iedereen kan en mag meedoen

U lijkt te zoeken naar concrete kleinschalige acties op dit terrein. Het aansluiten van Aalsmeer bij het VN-Verdrag lijkt hiermee geen doel op zich ondanks de afspraken in het Coalitieakkoord. De Adviesraad zou zo'n markering wel toejuichen in navolging van de gemeente Amstelveen. De AA-organisatie is er dus al op voorbereid, nu alleen nog het Aalsmeerse gemeentebestuur en de Kernorganisatie.

Advies 16: Zet in op aansluiting bij VN-Verdrag Handicap. Met de ratificatie van dit VN-Verdrag in 2016 is aan de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in het periodiek op te stellen Beleidsplan Sociaal Beleid op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het verdrag.

4.9 Hulp bieden die nodig is

Op diverse plaatsen in de nota gaat u in op de toename van het aantal ouderen de komende decennia en dientengevolge de toename van het aantal mensen met dementie en

het grotere beroep hierdoor op het gebruik van de Wmo maatwerkvoorzieningen. Doordat ouderen langer thuis zullen blijven wonen zal er een verschuiving plaats vinden van de WLZ naar de Wmo. U zet in op nieuwe vormen van vrijwillige ondersteuning en op welzijn om de kosten hiervan op te vangen. Terecht dat u deze keus maakt en de samenleving probeert op te roepen om anders naar de ondersteuning door de gemeente te kijken (meer 'naberschap') en niet alles meer van de overheid te verwachten als een afdwingbaar recht. De genoemde bezuiniging realiseren op de Wmo-uitgaven is niet realistisch gelet op de verschuiving van kosten van WLZ naar Wmo (mensen met complexe zorgvraag langer thuis laten wonen met ondersteuning vanuit de Wmo). Hooguit ontstaat er enige financiële ruimte in de afschaffing van het abonnementstarief en de eigen bijdrage baseren op inkomen en vermogen per 1-1-2026.

Advies 17: Voer geen bezuiniging door op Wmo-maatwerkvoorzieningen.

4.10 Experimenteren

We hebben positief kennis genomen van het bestendigen van de 'Right to Challenge' in Aalsmeer en in het sociaal domein.